

וקראת לשבת עונג

אלון תרני הפלך באגפך ובסולת פלאו

גליון מס' 708

פרשת ראה

מ"ה אב התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ טמיעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהיה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל, מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

מאור העיניים הוא דבר פלא, שאינו תמיד מובן מאליו. בשנים הראשונות שבהן כהן מרן אבא זצוק"ל כרב הראשי לישראל, הוא חלה בעיניו. בתחילה ראה כל דבר כפול, ולאחר מכן, באיטיות, הלכה ראיתו והטשטשה. רופאי העיניים בארץ המליצו על עריכת נתוח, אולם בהמלצת הגר"ח גריינמן זצוק"ל הוחלט להמתין לרופא מסויים מאנגליה, שעמד להגיע לארץ. המומחה האנגלי, הגיע בדק פה ושם, וקבע כי אין לנתח בשום פנים ואופן, משום שיש בניתוח כזה סכנת עיוורון משמעותית. במקביל הוא המליץ לרב בחום שלא ילמד במשך חודשיים, והעיניים יברואו מאליהן. לא ללמוד במשך חודשיים!! השתומם אבא איזו מין המלצה זו!! האם יעלה על הדעת שיבוא אדם להתלונן לפני רופא על קשוי נשימה, יאמר לו הרופא שלא ינשום חודשיים!!

בימים הבאים עבר עליו סבל נורא. הוא לא היה מסוגל לכתוב, אך גם להפסיק ללמוד היה בלתי אפשרי. בסופו של דבר קרא לי מהישיבה וציוה עלי לקרוא לפניו. הייתי מתחיל לקרוא את הגמרא, והוא היה ממשיך. רציתי לבחון את בקיאותו, לכן מדי פעם שנית בכוונה מלה או שתיים, אך תמיד היה מתקן אותי מיד באותו רגע: "לא, לא כתוב כך, כתוב אחרת..."

במקביל החליט להגביר את קצב שיעורי התורה שלו - אם אינו יכול ללמוד בעיניים, לכל הפחות ינצל את המצב למסירת שיעורים.

ביום בהיר אחד הוא נעלם מן הבית, איש לא ידע לאן הלך. הודיע לנו שהוא יצא לחופש, בלית חתנו הרב עזרא בר שלום, לאחר שבועיים חזר הבית בריא ושלם, ויהי לפלא.

את קורות הימים סיפר לי גיסי הרב בר שלום, שמרן נסע עמו לצפת, שכן לעצמו חדר במלון, ובכל לילה היה הולך באישון לילה לקברו של מרן הבית יוסף שבצפת. שם, בחושך, היה ממרר בבכי ואומר: בכל כוחי אני נלחם להעמיד את ההלכה על תילה, ולפרסם ולהודיע לכל אחינו הספרדים את הוראות השולחן ערוך, אנא ממך, מרן הבית יוסף, התפלל עלי בשמים, שהקב"ה יושיע אותי וישיב לי את מאור עיני!

כך עשה במשך שבוע שלם לפחות, ולפתע חזר מאור עיניו ללא שום טיפול...

בפתח הגליון

ברכה ג' שלום ואור ואלק שלום"א

בואו השבון

שוחחתי עם כדורגלן שחזר בתשובה. כדורגלן צמרת. סיפר על החוזים השמנים, על התנאים, על ההערצה, על הכתבות המחמיאות, על בונוסי נצחון. הכל מקסם שוא, משכר לשעתו, אבל משאיר את הנפש צחיחה. עכשיו שוקד הוא על התורה, מעשיר נשמתו, מרחיב אופקיו. הופך להיות אדם מושלם יותר ושלם יותר.

במידותיו, באופיו, ביחסיו עם המשפחה והחברה. ואביו כה מאושר לראותו שומר שבת, לבחון את הנכדים על תלמודם... "רגע", שאלתי. "אביך דתי?" "מה זה דתי, שורשי! חזור אמונה ומורשת דורות!" "ואתה, איך הדרדרת?"

וסיפר, בתמימות, שבית הספר החילוני היה קרוב לבית. ושכן במבנה מרווח, עם חצר משחקים גדולה. ובית הספר התורני היה מרוחק יותר, ושכן במבנה מיושן. לכן נשלח לבית הספר הקרוב, ומשם היתה הדרך סלולה, למגינת לב ההורים... עצוב כל כך.

הרי רצו בטובת ילדיהם. רצו לחברם למורשת, למסורת. לא רצו שיהיו מנותקים ותלושים. ובאותם ימים לא חגגה המתירנות ולא השתוללה האלימות... ההורים שקלו שיקול, ושיקול נכון. ודאי שהקירבה ויופי המבנה מהווים שיקול. אבל, משל למה הדבר דומה? לאדם שצריך להגיע לחיפה. יבוא לתחנה המרכזית וימצא שהאוטובוס לחיפה מיושן, ושלא נותרו בו אלא מקומות עמידה. אבל, לעומת זאת, האוטובוס לירושלים חדיש, ואפשר לנסוע בו בישיבה, וגם המחיר זול יותר. האם משום כך יתפתה לעלות עליו? הלא בראש ובראשונה חייב הוא לשאול עצמו מה היעד, לאן רצונו להגיע!

כולנו יודעים מה היעד שלנו, כהורים: לחנך את ילדינו, ולחנכם טוב. מהבחינה הזו, החינוך החילוני פשוט אינו נוסע לשום מקום. אפי' מנכ"ל משרד החינוך הצהיר שאין תפקיד בית הספר לחנך, אלא להקנות ידע... בית הספר התורני מחנך. מחנך לכבוד הורים, מחנך למידות טובות, למבצעי חסד, לדיבור מעודן, להכרת מורשת. אין בו אלימות, או סמים. אין בו ניבול פה, אין בו מתירנות מקביסה. אבל יש בו אור, יש בו יופי נאצל, שמחה ונחת!

הורה שלא יערוך את השיקול העיקרי, המכריע, הרי השנים חולפות ביעף, ואת הגלגל קשה יהיה לסובב אחורנית. ואז, כשיראה שהבן מתרחק ומתנכר, כמה עלול יהיה להצטער!

בן שלא חונך לכבוד מסורת, מה יקשור אותו לארץ. מדוע שלא ישא גויה. ולשם כך אין צורך לנסוע כיום לחו"ל... מה יקשור אותו להוריו, לשמוע לדעתם, לכבדם. והנכדים, מה יהא עליהם...

ויום יבוא, וההורה יידרש לתת דין וחשבון. קיבלת נשמה, פיקדון יקר. איך שמרת אותו, כיצד נהגת בו. מה יענה במרום, מה ישיב לבית דין של מעלה. למה לא שלח לחינוך תורני. הלא כל התירוצים יתגמדו ויתפוגגו, האם תהיה תשובה בפיו?

ואז, וזה נורא כל כך, כל מעשיו של הבן - או של הבנים - והבנות - הכל ייזקק לחובתו. ההתנהגות, המתירנות, הנטישה, המרד, הזילזול והבוטות, שלהם ושל ילדיהם. האם לא די לנו בצרור שלנו, שיכולים אנו להרשות לעצמנו לשאת על שיכמנו צרות של דורות! ומהיכן למדנו כל זאת? מפסוק בפרשתנו. נצטוונו להחריב בתי עבודה זרה ולקעקע מזבחותם - "לא תעשון כן לה' אלקיכם". אמר רבי ישמעאל: וכי תעלה על דעתך שישאל נותצים את המזבחות? אלא שלא תעברו עבירות ויגרמו עונותיכם למקדש אבותיכם שייחרב. ולמדנו, שאדם עושה מעשה, עובר עבירה, וחושב שיתבעוהו עליה בלבד. ומתברר שהוא נתבע למסור דין וחשבון על תוצאותיה: אם בעטיה חרב המקדש, נזק החורבן לחובתו! אז לא רק החורבן. גם המצור, הרעב והגלות. כל מגילת "איכה"...

מה ייזקק לחובתו בעטיו של רישום למקום שאינו הטוב ביותר. כמה תוצאות אומללות עלולות להיות לכך!

ומידה טובה מרובה ממידת פורענות. השולח לבית ספר תורני, הן כל מצוותיהם של בנו ובתו, לדורותיהם, ייזקפו לטובתו, לזכותו ולזכות רעייתו!

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"ואת בת היענה" (י"ד, ט"ו).

סיפר יהודי מן העיר לאדז', שבהיותו בחור צעיר, בזמן מלחמת העולם הראשונה, היו נערים רבים בעירו העוסקים במסחר, ובקש גם הוא לשלוח יד בעסק כל שהוא, אולם, אביו התנגד לכך בכל תוקף.

באותם ימים שהה בעירם ה"חפץ חיים", על כן, החליטו הנער ואביו לעלות אל הרב ולשאול את פיו הקדוש בעניין זה.

עלו השניים והציעו את טענותיהם לפני רבן של ישראל. האב טען, כי הוא חושש שבעקבות המסחר ירד בנו ברוחניות, ולעומתו, טען הבן, כי גם אביו סוחר ומאומה לו אירע לו מכך...

שמע ה"חפץ חיים" את טענותיהם ואמר: מצאנו בעל חיים אחד המוזכר בתנ"ך שהוא אכזרי! בעל חיים זה הוא בת היענה, עליה נכתב באיכה (פרק ד): "בת עמי לאכזר כיענים במדבר".

ואיזו אכזריות מצאנו בבת יענה? שאל ה"חפץ חיים".

אלא – תירץ ה"חפץ חיים" – בת היענה מטבעה היא אוכלת ומעכלת הכל אפילו זכוכית! אלא היא בטוחה שגם גזוליה הרעים יכולים לעכל זכוכית כמותה, לכן, היא נותנת להם לאכול ממנה ואין היא שמה על לבה שהדבר מזיק להם וגורם למותם!...

כן הדבר גם בעניין המסחר – סיים ה"חפץ חיים" – אביך אמנם עוסק במסחר, אלא, שהוא יכול לעכל את אורחות השוק ואין הדבר משפיע עליו לרעה כלל, ואילו אתה עדיין צעיר ורך בשנים ועליך הדבר ישפיע גם ישפיע, על כן, שוב אל בית המדרש ללמוד תורה ויטיב לך!

"עשר תעשר" (יד, כב).

בעיירה אחת בארצה"ב חי רוכל אחד ירא שמים שהיה נזהר מאד במצוות מעשר כספים.

אמור נא לי – שאל אותו רב העיירה – מניין לך הזהירות הגדולה במצוות מעשר כספים?

בצעירותי – סיפר הרוכל – הייתי סוחר שוורים ברוסיה ואת מעשרותי הייתי נותן למלמד התינוקות שבעיירתי, שהיה ת"ח מופלג וירא שמים, והיה עני מרוד.

פעם אחת זימן ה' לי עסקת שוורים גדולה מאד, בה הרווחתי ממון רב. כהרגלי לקחתי את כספי המעשר ונתתים למלמד.

להפתעתי, סירב המלמד לקבל את הכסף, ואמר, כי סכום זה הוא גדול הרבה יותר ממה שנצרך לו לפרנסתו!...

ומה אעשה? שאל המלמד.

כיתיתי – אמר המלמד – יש שני ילדים מוכשרים, שנראה לי, כי אם ישלחו אותם ללמוד בישיבה מפורסמת יגדלו בתורה לגאון ולתפארת, אלא שהוריהם עניים מרודים, ואין ידם משגת להוצאות הדרך; על כן, עצתי לך שתקח את הכסף ותשלח אותם ללמוד תורה.

שמע סוחר השוורים בעצת המלמד ועשה כדבריו.

שני ילדים אלה נסעו לישיבה ולימים התפרסמו בעולם כרבי משה פיינשטיין ורבי יעקב קמינצקי צוק"ל!

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

"את הברכה אשר תשמעו... והקללה אם לא תשמעו" (יא, כז-ח)

טעות מושרשת היא בעיני בני אדם, כי חיי ברכה אלו חיים של עושר שפע ותענוגות, ואילו חיי קללה אלו חיי דוחק ועוני. טעות היא, מאיר לנו מרן הגאון רבי משה פיינשטיין צוק"ל בספרו 'דרש משה', התורה בפרשה זו באה ללמדנו מה הם חיי ברכה ומה הם חיי קללה? "את הברכה – אשר תשמעו", מתי יש לאדם ברכה בחייו? אם הוא שומע לקול ה', עצם קבלתו לשמוע בקול ה' ולחיות חיים של רוחניות, זה עצמו כבר ברכה עוד לפני שיגיעו אליו הברכות והטובות, אף אם חי הוא בחייו הגשמיים חיי עניות.

– והקללה – אם לא תשמעו", מתי חיייו של האדם הם קללה ולא רואה סיפוק ועושר בחייו? זה כשאדם חי ללא עול רוחני אלא חיייו חיי הפקר ופריקת עול, זה עצמו שהחליט לחיות חיים בלא לשמוע לקול ה' וללכת בדרכיו, זה עצמו קללה עוד לפני שיגיעו אליו העונשים והייסורים.

הם רצים ואנו רצים... כולם רואים את העיצבון וחוסר התכלית בחיים של אלו שבחרו 'באם לא תשמעו', ואת השמחה, הסיפוק והאושר מנת חלקם של אלו שבחרו ב"אם תשמעו" אלו ההולכים בדרך התורה והמצוות.

יש מבחן ברור שכל אחד יוכל לבדוק את עצמו באמינות הדברים, את המבחן הזה גילה לנו מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי צ"ל. הוא רצה להדגיש לנו עד כמה גדול אושר הלומד תורה והחי חיים תורניים על פי התורה הקדושה, כמה חיייו מאושרים ומלאים הנאה וסיפוק, עד כי כל הנאה אחרת גשמית לא תשווה בעיניו כלום, לעומת האחר שלא זכה לחיות חיים רוחניים על פי התורה והמצוות. וכך הוא תאר: כתוב בחז"ל

"תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם" – מדוע הם מרבים שלום בעולם? והוא תיאר סיפור מעניין על אחד שקנה כרטיס לוטו, והנה הודיעו לו שהוא זכה בפרס הגדול, הוא נסע למשרדי מפעל הפיס ברחוב הפטמן בתל אביב, הוא נכנס למשרד שם הגיש את הטופס הזוכה, וברטט וחרדה ובשמחה עצומה עד כדי עלפון, הוא מקבל לידו את הצ'ק של הפרס הגדול.

הוא יוצא במהירות ממשרדי מפעל הפיס וממהר למכוניתו, אלא שבדיוק מגיע מולו אדם אחד, וסתם ככה בלי קשר עושה לו תנועה של 'קוקו' עם הזרת על המצח ומוציא לו לשון, מה אתם חושבים שהוא הגיב, אדם רגיל שהיו עושים לו כזה דבר, אוי אוי איזה צעקות... אוי אוי שלא נדע, מהומה משטרה פצועים מד"א....

אבל הזוכה המאושר שלנו ממשיך בדרכו כאילו לא קרה כלום, וההוא מתעצבן על חוסר התגובה ומנסה את מזלו עוד פעם והפעם עם לשון ארוכה ממש, שא"א להתעלם ממנה, נו ומה היתה תגובתו של הזוכה? – כאילו לא היה, אוויר! והמשיך הזוכה להגיע למכוניתו בדרך אל הבנק...

מה הפשט בזה, מסביר ר' יחזקאל? אלא שכשאדם זוכה ב-3 מיליון דולר, אז הוא כ"כ שמח ומלא סיפוק שפשוט לא מעניין אותו כלום נפשו מלאה ואין מקום לפגיעות וכו', על אחת כמה וכמה הלומד תורה שהיא טובה מאלפי זהב וכסף, כמה שלא ישווה בעיניו שום פרוצוף או לשון שיופיעו בפניו, זה הפשט "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם" כי כשיש תורה יש סיפוק, יש הנאה ואין מקום להתרגש מפרצופים ולשונות רעות, אוי כמה שלום מתרבה בעולם.

כאחד. נוסף להסבר זה ניתן להשיג את שלימות תרי"ג המצוות על ידי לימוד התורה הקדושה. חז"ל דרשו על הפסוק: "ואת התורה לעולה", שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ומכאן למדנו שאדם שלומד ועוסק בפרשת הקרבנות, נחשב לו כאילו קיים מצוה זו בפועל.

ה"שפת אמת" מסביר בעמקות ענין זה: בזמן בית המקדש היו יהודים שזכו להקריב קרבנות בפועל, אולם היה קיים חסר ברצון ובהתלהבות הנדרשים לקיום מצוה זו כראוי. ומאידך גיסא, כיום יש יהודים שמשותקקים ונכספים בכל ליבם לזכות להקריב קרבנות, אולם משום שחרבה עירנו ושמום מקדשנו, אין באפשרותם להביא קרבנות לבית המקדש. הקב"ה מצרף את מעשי הקרבנות מן העבר עם הרצון וההשתוקקות של היום, ועל ידי זה מקריב עם ישראל קרבן שלם. וכך מפרש את התפילה "ושערי עיזים נעלה ברצון", שעל ידי הרצון עצמו הרי אנו מעלים קרבנות לריח ניחוח לפני ד'. הוא הדבר בכל מצוה ומצוה, כשהאדם לומד אותה בתורה על כל פרטיה ודקדוקיה, וליבו מתמלא רצון, חשק וגעגועים לזכות לקיימה, מצרף הקב"ה רצון זה יחד עם מעשה המצוה שנעשה באופן טכני על ידי יהודי אחר, וכך נחשב גם לו כאילו קיים מצוה זו בפועל ממש.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

שלימות המצוות

השלימות הנכספת
אם כל מצוה ומצוה
מכוונת כנגד אחד

מהאיברים, ורק היא שמשוגלת הזרים אליו חיות רוחנית, נשאלת השאלה: מה היא על כל אותם תחומים שהאדם אינו יכול לקיים את המצוות הקשורות אליהם? מה ההשפעה של אי קיום המצוות שניתנו לדוגמה לכוהנים או מצוות שאינן נוהגות בזמן שבית המקדש אינו קיים? מתוך התשובות הקיימות לשאלה זו בולטות שתי תשובות: ראשית כל, עם ישראל הוא קומה שלימה, הריהו כנוף אחד שבו איברים איברים, וכל אחד מהם ממלא את ייעודו הייחודי, הכהן ממלא אחר חובות הכהונה, והישרואלי מקיים את מצוותיו הוא, ורק באופן הרמוני זה נוצרת שלימות. לכן נוהגים לומר לפני כל מצוה: "בשם כל ישראל", ולכן האר"י הקדוש תיקן שכל אחד יקבל על עצמו לפני תפילת שחרית את מצוה "ואהבת לרעך כמוך". אם השלימות מושגת רק בשיתוף כל חלקי העם, כל אחד חייב לכלול בעבודתו את כל אחיו ורעיו, ואף עליהם לכלול אותו בעבודתם. רק על ידי אהבת ישראל ניתן להשלים את מצוות כולם